

Op avontuur in Das Blaue Paradies (2)

LANGS kastelen EN beverburchten

Het tweede en tevens laatste deel van een reportage over Das Blaue Paradies boven Berlijn. De tientallen meren in dit gebied zijn door kanalen en rivieren met elkaar verbonden, waardoor een 570 kilometer lange vaarroute is ontstaan: die Große Rundtour. Onderweg veel natuurschoon en historisch interessante plaatsen. Godevaert belicht een aantal hoogtepunten.

Tekst en foto's Rens Groenendijk

Je kunt hier wekenlang rondvaren, maar omdat die tijd ontbreekt voor dit verhaal, gaan we met de auto naar het volgende punt in de route. Het is overigens schitterend rijden over de kronkelende wegen langs uitgestrekte landbouwgronden (de grootschaligheid dateert nog van de DDR-tijd), bossen en meren.

We pakken de draad weer op in Wesenberg, ruim 100 kilometer boven Berlijn. Het dorpje ligt aan de Wöblitzsee, met een kleine Stadthafen (16 ligplaatsen) populair om een nachtje over te blijven. Dat Duitsers zich niet zo bekommeren over hoe een boot eruit ziet, was me al eerder duidelijk geworden. Hier ligt vooralsnog het toppunt: een Floßboot, een

varend ponton met een vakantiehuisje erop. De huurders hebben zelfs een professionele biertapinstallatie op het achterdek geïnstalleerd. Zo kan je natuurlijk ook vakantie vieren.

STOFFIG VISSERIJMUSEUM
Vlakbij het haventje ligt een oude burcht, waar het VVV-kantoor zich in gevestigd heeft. De toren kan je er beklimmen, met een mooi uitzicht over het Wöblitzsee als beloning. Het meer vormt een onderdeel van de Mecklenburgische Kleinseenplatte. Onderdeel van de burcht is een kleinschalig regionaal visserijmuseum - een beetje stoffig -, dat een beeld geeft hoe het er vroeger in deze bedrijfstak aan toe ging. Ik kwam er een oude wandkaart tegen met plaatjes van de belangrijkste zoetwatervissen, in verschillende talen, waaronder het Nederlands. Daardoor weet ik nu dus ook dat ‘zander’, die in veel restaurants op de menukaart staat, snoekbaars is.

In de nabijgelegen villa Pustebume is een vertederend rommelig privé-museumpje gevestigd, volgepropt met bliken speelgoed, oude radio's, treintjes en technische rariteiten, zoals een orchestrion uit 1925, een soort pianola, maar dan met meerdere instrumenten. De eigenaresse demonstreert vol trots dit wonder van mechanische techniek. Het museum is gratis toegankelijk; in de tuin kun je wat drinken.

Heel vroeger was dit deel van Duitsland in Slavische handen en die taal heeft in veel plaatsnamen zijn sporen achtergelaten, onder meer met het achtervoegsel ‘ow’. In een straal van 20 kilometer liggen Malchow, Penkow, Kisserow, Sietow,

Lexow, Walow, Minzow, Zirtow, Drosedow, Vipperow, Granzow en Starsow om er maar eens een paar te noemen. De ‘w’ wordt overigens niet uitgesproken: de ‘ow’ moet klinken als een lange ‘oo’.

VREDIG MIROW
Zo'n 10 kilometer ten westen van Wesenberg ligt Mirow (wat ‘oord van vrede’ betekent). Pal naast een insteekhaven met een lange steiger ligt een schiereilandje met een eenvoudig Luthers kerkje en een 18de eeuws kasteeltje. Mirow is een plaatsje met een rijk beladen historie. Het poortgebouw uit 1588 dat toegang geeft tot het eilandje is tevens het oudste gebouw van de stad. De beroemdste inwoner van Mirow is Sophia Charlotte van Mecklenburg-Strelitz (1744-1818), hertogin van Mecklenburg. Ze trouwde op jonge leeftijd met de Britse koning George III en werd daardoor koningin van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en

Ierland. Charlotte, een grote stad in Mecklenburg County, North Carolina (VS), is naar haar vernoemd, net als Charlottesville in Virginia. Hier is haar faam dus begonnen. Ze is overigens niet geboren in het kasteel, maar in een thans leegstaand landhuis even verderop. Het kasteel wordt momenteel ingrijpend gerestaureerd na een tweede leven als oudemannenhuis en lerarenopleiding in de DDR-tijd.

DE TRAP OP
In het ook al grondig gerestaureerde kerkje is in de opgang naar de toren een bescheiden museum over de Johanniterorde, die zich in de dertiende eeuw op het schiereiland vestigde. Wij klimmen verder naar boven, waar een mooi uitzicht is over de langgerekte Mirower See. Aan de oevers staan overal weer van die mooie boothuisjes. De zich terugtrekkende Duitsers hebben de kerk en toren aan het einde van de Tweede Wereldoorlog zelf in puin geschoten omdat ze het Russische leger dit strategische uitkijkpunt niet gunden. In een zijvleugel van de kerk staan 23 sarcofagen (de oudste uit 1708) van de adellijke familie Mecklenburg-Strelitz in de Fürstengruft, die na restauratie deze maand weer voor het publiek te bekijken zijn. Ik mocht alvast een kijkje nemen. Een beetje griezelfilmachtig is het wel, al die doodskisten op een rij. Adolf Friedrich VI., de laatste groothertog van deze dynastie, is er niet bijgezet. Hij pleegde in 1918 zelfmoord na een turbulent liefdesleven. Mogelijk speelde ook zijn vermeende rol als spion voor de Engelsen een rol. Adolf liet allerlei raadsels achter, maar had wel in zijn testament bepaald hoe zijn grafmonument er uit moest zien en waar het moest verrijzen: op het Liebesinsel op de kop van het sloteiland. Een fraaie brug van ijzergietwerk voert naar het ingetogen grafmonument. Het is de favoriete plek voor verliefde paartjes om de eerste zoen te geven, weet een knappe Mirowse mij te vertellen.

OVER NAAR RHEINSBERG
De volgende dag ga ik zo'n 15 kilometer zuidelijker. Ik verlaat ongemerkt de deelstaat Mecklenburg-Vorpommern, waar een groot deel van het merengebied ligt, om in deelstaat Brandenburg Rheinsberg te bezoeken. Een enorme publiekstrekker is het door water omringde slot met kasteeltuinen. Ik spring heel even op een rondvaartboot, daar zijn vooral oudere Duitsers helemaal dol op, om een foto van dit schitterende slot te maken vanaf de Grienericksee. De kapitein is zo goed me er weer snel af te laten stappen. Frederik de Grote, bijgenaamd der alte Fritz, de latere Pruisische koning, woonde hier vier jaar en bracht de cultuur naar deze plaats. Zijn broer Heinrich, die er begraven ligt, droeg daar ook aan bij. Nog steeds worden in de tuinen van het slot jaarlijks opera's opgevoerd en achter de façade van het oude slottheater is een nieuw theater gebouwd.

DE STOELN VAN DE KEIZER
Schloss Rheinsberg is na een turbulent bestaan, zoals plundering en brandstichting na de Tweede Wereldoorlog en dienstdoend als sanatorium in de jaren vijftig, weer zoals een kasteel hoort te zijn. In de mooi aangeklede interieurs en schilderijen ontbreekt her en der wel het een en ander. In een kamer met twee sierlijke fauteuils vertelt de gids een opmerkelijk verhaal. Eigenlijk waren er vier van deze stoelen, maar de (laatste) Duitse keizer Willem II, die nog jaren in ballingschap in Doorn heeft geleefd, nam er twee mee. De conservator van het

Nederlandse museum was er onlangs als toerist op bezoek en vertelde haar dat hij de vergulde armfauteuils direct herkende, want ze staan bij hem in een opslag in Doorn. Zou het een raar idee zijn om ze terug te geven? In het kasteel zouden ze een ereplaats krijgen.

IFA HAFENDORF
Even boven Rheinsberg ligt een gedurfd toeristisch project, dat drie jaar geleden is opgeleverd: IFA Hafendorf. Het is een viersterrenhotel met congrescentrum en luxe wellnessfaciliteiten, gekoppeld aan een vakantiepark in kleurige Scandinavische stijl met 160 huisjes direct aan het water, met de mogelijkheid de boot voor de deur af te meren. Het hotel heeft acht huisjes als luxe suites in gebruik, maar de rest wordt (onder andere) via de Nederlandse Roompot-organisatie verhuurd. Op het terrein bevindt zich ook een botenverhuur. Het is een schitterende locatie voor watersporters, compleet met nep-vuurtoren om de maritieme ambiance te benadrukken. Yvonne Schnell van het hotel geeft een rondleiding. Over belangstelling heeft ze niets te klagen, alhoewel: “Vier keer per dag komen hier busladingen oudere mensen op bezoek die alleen maar komen

Bootcharter werkt. De sloep die voor verhuur wordt ingezet, is een jaar of zeven oud en overdadig afgetimmerd van binnen. Niets wijst erop dat we met een polyester boot van doen hebben. Al direct bij vertrek wordt duidelijk dat de Tweede Wereldoorlog hier diepe sporen heeft achtergelaten. We varen de Schwedtsee op, richting een monument

onvoorstelbaar dat dit drama zich hier heeft afgespeeld. We varen over de kronkelende Havel, een rivier die door de Stolpsee loopt, om aan het einde van het meer weer de draad van de rivier op te pakken. Via de sluis van Bredereiche en Regow (allemaal zelfbediening) komen we in een gebied waar het voor de val van de Muur ondenkbaar was dat je er met een bootje doorheen kon varen, want hier hadden de Russen hun militaire hoofdkwartier. Fengler vertelt dat er op het hoogtepunt van de Koude Oorlog wel 3,5 miljoen Russen in Oost-Duitsland waren. Op 17 miljoen DDR-burgers was dat een onvoorstelbaar groot aantal.

Op borden langs de oevers wordt gewaarschuwd dat het levensgevaarlijk is om aan land te gaan. De Russen hebben bij hun definitieve vertrek in 1994 tal van explosieve zaken achtergelaten.

BEVERBURCHTEN

Het ontbreken van toerisme heeft de wildstand natuurlijk wel goed gedaan. Langs de oevers zijn bevers zijn zeer actief, getuige het grote aantal omgeknaagde bomen. We passeren de ene beverburcht na de andere. Dit is een ideale biotoop

voor deze grote knaagdieren. De in de Biesbosch uitgezette bevers zijn niet voor niets afkomstig uit het voormalige Oost-Duitsland. Er komen ook Amerikaanse wasberen voor, vertelt schipper Fengler. Nazikopstuk Hermann Göring heeft ze in 1934, toen hij minister van landbouw was, laten uitzetten voor de jacht. Inmiddels zijn ze door een gebrek aan natuurlijke vijanden uit aan het groeien tot een plaag. Wasberen worden zelfs in de straten van Berlijn signaleerd. We varen langs de grens van de Schorfheide, een uitgestrekt natuurgebied onder bescherming van de Unesco. Het was het jachtgebied van keizer Wilhelm II, de nazi's en later de partijbonzen van de DDR.

NEDERLANDSE SCHEPEN

Bij de late lunch in Gasthaus 'Zur Fähre' in Burgwall schuift Annette Haag aan. Zij is de eigenaar van de boot waarmee we varen. Met haar partner is ze in 2004 met

botenverhuur Anna Blume begonnen in Berlijn. "We varen uitsluitend met Nederlandse schepen. Ik ben weg van Antaris, waar ik in 2007 ook agent van ben geworden. Met sloepenverhuur zijn we in Berlijn vooralsnog de enige. In de vloot hebben we een Antaris 630 en een Connery 25. Langzaam maar zeker beginnen Nederlanders te ontdekken dat je Berlijn per sloep kunt verkennen. Onze stalen kajuitboten, geleverd door Jetten Jachtbouw uit Sneek, worden meer en meer door Nederlanders gehuurd. Het merengebied kun je ook verkennen door te overnachten in hotels aan het water die we in een arrangement aanbieden." Het is flink gaan regenen en zo krijgt de trip nog een kletsnat einde. De boot wordt afgemeerd in de nieuwe jachthaven bij de steenbakkerij Mildenberg in Zehdenick.

STOMEN IN POTSDAM

Sluitstuk van de reis is Potsdam, dat ook is opgenomen in de vaarroute van de Große Rundtour. Een bezoek aan het fameuze

slot Sanssouci is bijna een verplicht nummer. Een aanrader is een busrondtour met gids, zodat je in een paar uur tijd de hele stad in beeld hebt en de historische context. Potsdam is een stad die enorm in beweging is, getuige de vele bouwplaatsen. Het stadspaleis, na de verwoesting in 1945 de restanten in de jaren 60 opgeblazen, krijgt in 2012 zijn aangezicht terug, al komt er achter de barokke façade een modern parlamentsgebouw van de deelstaat Brandenburg. Een twee kilometer lang kanaal dat dwars door Potsdam liep, werd na de oorlog volgestort met puin. Dat wordt er nu allemaal weer uitgehaald. De villa's in de voormalige Russische stadswijk worden gerenoveerd en trekken een nieuwe elite aan. Een mooie afsluiting is een rondvaart over de meren rond Potsdam. De stoomboot 'Gustav' (anno 1908), afgemeerd bij Hotel Mercure, heeft de ketel flink opgestookt en laat de schoorsteen zakken om onder een brug door te komen. De stoomfluit blaast. Machinist Ulli Kuh gunt me een kijkje in zijn heiligdom, waar de oliespuit en de kolenschop veelvuldig worden gehanteerd. De stoommachine stampet dat het een lieve lust is. Vreemd idee dat we gewoon onder de Glienicker Brücke kunnen doorvaren, terwijl het jarenlang de afgesloten grens vormde tussen West-Berlijn en de DDR. Spionnen werden er uitgewisseld, ontsnappingspogingen verboden. Het is allemaal historie, Das Blaue Paradies kan nu ontdekt worden. •

Informatie
www.das-blaue-paradies.nl
www.anna-blume-charter.de

aan de waterkant, een bronzen beeld van een vrouw die een man draagt. Hier lag in de Tweede Wereldoorlog het beruchte vrouwenconcentratiekamp Ravensbrück. Op zo'n rustige dag als vandaag is het

